

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.1.1 Valdkonnapädevus, lihtsustatud õppekava

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist.

Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisharjumistele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;

- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

1.2. Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus.

Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassis, kirjandust 5.–9. klassis.

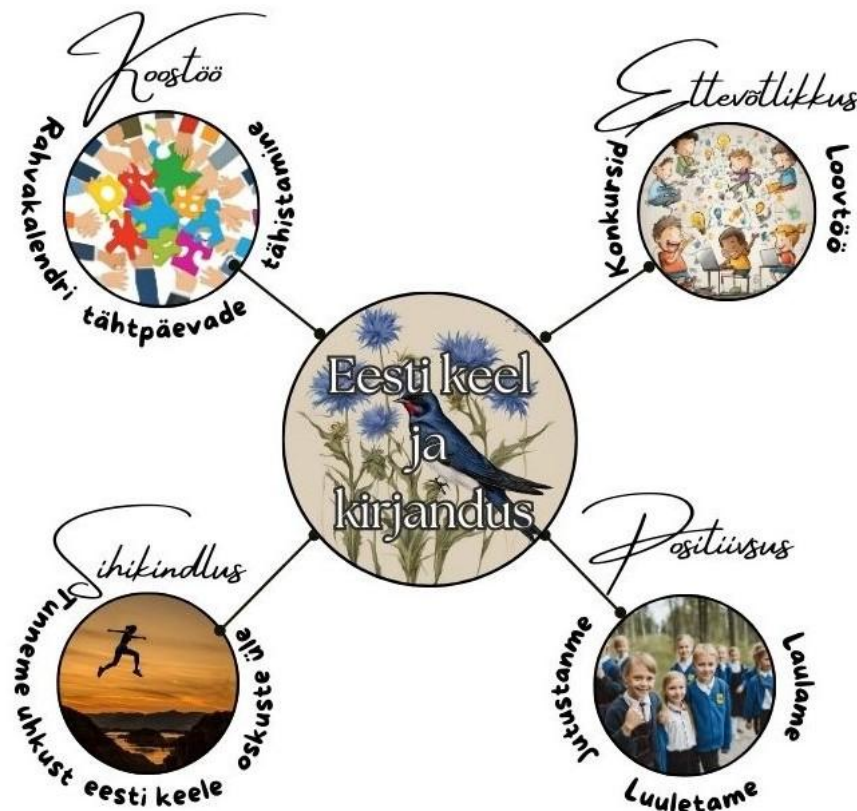
Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide maht on kooliastmete kaupa järgmine:

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Eesti keel	19	11	8
Kirjandus		4	6

1.2.1 Ainetundide jaotus, lihtsustatud õppekava

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Eesti keel	24	21	18

1.3. Ainevaldkonda kooli väärtuste toetus

1.4. Ainevaldkonna võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

1.4.1. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Seda tehakse erinevate tekstide lugemise, nende üle arutlemise reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes.

Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise on kandev roll õpetajal, kes oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetiliselt ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppetegevuse

ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korregerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamisega, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Digipädevus. Nii õppimisel kui ka kodanikuna tegutsedes toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas kasutatakse digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi; leitakse ja säilitatakse digivahendite abil infot ning hinnatakse selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaletakse digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutatakse probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suheldaks ja tehakse koostööd erinevates digikeskkondades; ollakse teadlik digikeskkonna ohtudest ning osatakse kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgitakse digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

1.4.2. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistööd, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Eesti keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaaalained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse 4 silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalinete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetiliselt nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

1.4.3. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Rakendamine - rollimängud loetud tekstide põhjal, unistuste ametist kirjutamine, ajakirjanduslike žanrite kirjutamine, intervjuerimine, CV ja motivatsioonikirja kirjutamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Rakendamine - õppetekstide analüüs, keskkonna probleemide leidmine ja käsitlemine loetud kirjandusteose põhjal, loovkirjutamine keskkonna teemadel.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Rakendamine - heategevusprojektid, esinemine üritustel, Eesti vabariigi aastapäeva tähistamine, temaatilised klassi ühistööd, osalemine konkurssidel.

Kultuuriline identiteet. Rakendamine - rahvakalendri tähtpäevade tähistamine, emakeelenädal, eesti kirjanduse päev, keeltenädal, õppekäigud, omaloomingulised luuletused ja jutud, kohapärimuslike muistendite loovkirjutamine.

Teabekeskond ja meediakasutus. Rakendamine - Stuudiumi kasutamine, e-kirja kirjutamine, erinevate teabekeskondade/õpikeskkondade kasutamine, tekstitöötlus, meediaallikatega tutvumine ja allikate kriitiline hindamine, meediaallikatele viitamine, turvaline suhtlus sotsiaalmeedias, loov- ja uurimistöode, esitluste koostamine ja vormistamine, tehisintellekti kasutamine.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Rakendamine - Stuudiumi kasutamine, tekstitöötlus, tehisintellekti võimaluste kasutamine, veebisõnaraamatute kasutamine, postrite tegemine erinevates keskkondades, veebiallikate usaldusväarsuse hindamine, digisisu loomine.

Tervis ja ohutus. Rakendamine - rühma- ja paaristööd emotsionaalsete ja sotsiaalsete oskuste kujundamiseks, liikumispausid ainetunnis, õuesõppetunnid, kirjandusteoste analüüsimise kaudu, vaimsele tervisele tähelepanu pööramine.

Väärtused ja kõlblus. Rakendamine - elulistele probleemolukordadele ja väärtuskonfliktidele pööratakse tähelepanu kirjandusteoste probleemide ja tegelastevaheliste suhete käsitlemisel, õppetekstide dramatiseerimine.

2. AINEKAVAD

2.1. Eesti keel

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades

selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli terviktekste eesti või maailma lastekirjandusest.

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjutamistehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjutajad aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse

erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

I KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;
- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.

1. KLASS
SUULINE KEELEKASUTAMINE (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)
Õpitulemused
1) eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi 2) toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi 3) kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause, jutu sisu 4) teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid 5) väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab 6) jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust 7) koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu 8) esitab luuletust peast
Kuulamine
Õppesisu
Helide, hääle ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.
Kõnelemine
Õppesisu
Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.
LUGEMINE

Õpitulemused
1) tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt 2) mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu 3) vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud 4) mõtleb jutule alguse või lõpu 5) on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...)
Õppesisu
Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus. Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.
KIRJUTAMINE (KIRJATEHNIKA, KIRJALIK TEKSTILOOME, ÕIGEKEELSUS)
Õpitulemused
1) Kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse 2) kirjutab tahvlilt ära

- 3) täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga
- 4) koostab näidise järgi kutse
- 5) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset
- 6) kirjutab omasõnade algusesse k, p, t
- 7) kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid
- 8) teab, et lause lõpeb punktiga
- 9) teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte
- 10) kirjutab õigesti oma nime

Kirjatehnika

Õppesisu

Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2. klassis). Tähtede seostamine.

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ära kiri tahvilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

Õppesisu

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

Õppesisu

Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.

Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. I ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.

Liitsõna vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri, -d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).
2. KLASS
SUULINE KEELEKASUTAMINE (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)
Õpitulemused
1) eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi 2) kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil 3) koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil 4) kasutab kõnes terviklauseid 5) teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu 6) väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust 7) annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu 8) koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu 9) vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel 10) esitab luuletust peast
Kuulamine
Õppesisu
Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, pöörõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine). Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).
Kõnelemine
Õppesisu
Hääldus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud, praktiline töö. Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Sõnatähtenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

LUGEMINE

Õpitulemused

- 1) loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- 2) mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- 3) vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- 4) leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- 5) tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- 6) kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- 7) on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

Õppesisu

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Õpetaja suunamisel tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

KIRJUTAMINE (KIRJATEHNIKA, KIRJALIK TEKSTILOOME)

Õpitulemused

- 1) kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid
- 2) kirjutab tahvlilt või õpikust ära
- 3) täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga
- 4) koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate
- 5) koos õpetajaga kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil
- 6) eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit
- 7) kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse
- 8) märgib kirjas õigesti täishäälikuid
- 9) teab peast võõrtähtedega tähestikku
- 10) alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga
- 11) kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes
- 12) kirjutab õigesti sõnade lõppu
- 13) -d (mida teed?), -te (mida teete?)
- 14) -sse (kellesse? millesse?)
- 15) -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?)
- 16) kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena)

Kirjatehnika

Õppesisu

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.
Kirjalik tekstiloome
Õppesisu
Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus õpetaja abiga: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.
ÕIGEKEELSUS
Õppesisu
Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.
3. KLASS
SUULINE KEELEKASUTAMINE (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)
Õpitulemused
1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid 3) vaatlleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi 4) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta 5) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi 6) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu 7) leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu 8) esitab luuletust peast
Kuulamine
Õppesisu
Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.

Pikema suulise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.

Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine.

Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.

Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

Kõnelemine

Õppesisu

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.

Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.

Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).

Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.

Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.

Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

LUGEMINE

Õpitulemused

- 1) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti
- 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga

- 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel
- 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta
- 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu
- 6) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja
- 7) on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust
- 8) teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

Õppesisu

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.

Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Õpetaja abiga teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.

Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Soovitusliku raamatu leidmine iseseisvalt.

Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri

Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

KIRJUTAMINE (KIRJATEHNIKA, ÕIGEKIRI, TEKSTILOOME)

Õpitulemused

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga
- 2) kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt
- 3) valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu
- 4) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid
- 5) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses
- 6) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed
- 7) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi
- 8) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna)
- 9) koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel
- 10) kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile

Kirjatehnika

Õppesisu

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

Õppesisu

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.

Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).

Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloome

Õppesisu

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.

Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.

Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.

Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.

Sündmusest ja loomast kirjutamine.

Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Kirja kirjutamine.

Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

II KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;

- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

4. KLASS

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused

- 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;
- 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust,
- 3) sõnastab järelduse;
- 4) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 5) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;
- 6) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õppesisu

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine.

Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.

Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.

Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine.

Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.

Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Küsimustele vastamine, esitus ja tutvustus. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega

suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis.
Praktiline töö Leiab koos partneri või rühmaga lihtsamatele probleemülesannetele. Kasutab sõnastikke, teatmeteoseid ja IT vahendeid. Esitab peast luuletuse või rolliteksti.
Teksti vastuvõtt
Õpitulemused
1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 2) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 3) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.
Õppesisu
Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine. Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine. Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned. Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.

Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistatus, vanasõna, anekdoot).

Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine. Kirjandustekstid (4. klassis): kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomateemaline ilukirjanduslik ja aimejutt, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.

Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs.

Kolm eakohast kirjandusteost (jutustus, muinasjutt ja loomajutud) lugemine.

Tekstiloomed

Õpitulemused

- 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;
- 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.
- 7) jutustab ja kirjutab loetust, läbielatud sündmusest ning annab omapoolse hinnangu kasutades;
- 8) jutustab tekstilähedaselt, kavapunktide järgi;
- 9) kirjutab loovtööd küsimuste, tugisõnade, joonistuste, pildi, pildiseeria toel, kuid vajab individuaalset juhendamist.

Õppesisu

Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine.

Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.

Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.

Ümberjutustamine, tekstilähedane, kavapunktide järgi.

Jutustus pildi või pildiseeria põhjal.

Sõnavaraõpetus (sünonüümid, antonüümid, sõnaliigid).

Lauseõpetus. Lauseliigid, kirjavahemärgid, lihtlause laiendamine, otsekõne ja saatelause.

Keeleteadlikkus

Õpitulemused

- 1) Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid;
- 2) järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;
- 3) eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal;
- 4) selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal;
- 5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 6) eristab sõnu liigiti;
- 7) oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis;
- 8) oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;
- 9) moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

Õppesisu

Häälikuõpetus ja õigekiri.

Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede i ja j õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

Sõnavaraõpetus

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

Sõnaliigid ja nende funktsioon.

Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.

Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.

Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.

Lauseõpetus

Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus.

Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

5. KLASS

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;	Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.	Arvamuse avaldamine, kaasõpilaste kuulamine, nendega nõustumine/ mittenõustumine.
2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse;	Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg.	Oma arvamuse põhjendamine.
3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;	Kaaslase täiendamine ja parandamine.	Osalemine rühmatöös.
4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;	Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine.	
5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.	Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine.	Kaasõpilaste tunnustamine.
	Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.	
	Kirja kirjutamine.	Kirja kirjutamine.

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;	Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.	Tabelitest, skeemidelt info leidmine.

2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.	Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine. Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.	Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Ajalehtedest, ajakirjadest vajaliku teabe otsimine. Kokkuvõtte tegemine loetud ja kuulatud teksti põhjal.
Teksti loomine		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;	Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang.	Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. Enda koostatud mõistekaardi põhjal jutustamine vabalt valitud teemal. Jutustuse kirjutamine.

5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste; 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.	Kirjandi kirjutamine. Arutluses osalemine, arutleva lühiteksti kirjutamine.
Keeleteadlikkus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd
1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; 2) eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest; 3) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme; 4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas	Häälikuõpetus ja õigekiri. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).	Häälikute kordamine keelemängude abil. Täis-, kaas- ja sulghäälikute märkimine tekstis. Heliliste ja helitute häälikute leidmine, sõnadele -gi/-ki liite lisamine. Täis- ja kaashäälikuühendi märkimine tekstis. Kaashäälikuühendi õigekirja põhireegli õigesti kasutamine. Etteütlu kirjutamine. Sõnade silbitamine ja poolitamine.

koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid; 5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 7) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed. Ajaloosündmused. Ametinimetused ja üldnimetused. Perioodikaväljaanded. Teoste pealkirjad. Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt	Haiku äratundmine. Haiku kirjutamine. Liitsõnade ja liitega sõnade eristamine, liitsõnade moodustamine. Õigekirjareeglite järgimine sõnade kokku- ja lahkukirjutamisel. Sõnastike kasutamine (õpilase ÕS, Sõnaveeb) nii sõnade tähenduse kui ka õigekirja kontrollimiseks. Suure ja väikese algustähe õigesti kasutamine. Sõnaliikide määramine. Käändsõnade määramine. Käänete kasutamine.
---	---	--

	lause kontekstist. Ainsus ja mitmus. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Arvsõnade õigekiri. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. Lause. Alus ja öeldis. Lihtsamad lause laiendamise võimalused. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine. Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine	Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine ja kasutamine. Arvsõnade kasutamine ja õigekiri. Tegusõnade kasutamine õiges aja- ja pöördvormis. Eitava ja jaatava kõne moodustamine. Aluse ja öeldise märkimine lauses. Liht- ja liitlause määramine, lausete moodustamine ja kirjavahemärgistamine. Õige sidesõna kasutamine lauses. Koondlausete moodustamine ja kirjavahemärgistamine.
--	---	--

	koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.	
6. KLASS		
Suuline ja kirjalik suhtlus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali; 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse; 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti; 5) kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.	Suuline arvamused ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Väite põhjendamine. Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. E-kiri.	Aruteludes osalemine. Arvamuse ja fakti eristamine. Oma arvamuse põhjendamine. Järelduse ja kokkuvõtte tegemine. Paaris- ja rühmatöös osalemine. Kaasõpilase tööle hinnangu andmine. Diskussioonis osalemine. Küsimuste koostamine. Rollimängus osalemine: telefonivestlused erinevates situatsioonides. Nõuetele vastava e-kirja kirjutamine.
Teksti vastuvõtt		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest; 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutabelisi ning huvivaldkondade tekste;	Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine,	Tabelitest, skeemidelt info leidmine. Tekstist olulisema info leidmine, kokkuvõtte ja

2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi; 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte; 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi; 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe; 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.	kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.	konspekti tegemine teksti põhjal. Raadiosaate kuulamine, telesaate vaatamine, kokkuvõtte tegemine saadete põhjal. Karikatuuri joonistamine, pildiallkirja kirjutamine. Reklaami koostamine. Tarbetekstide lugemine ja mõistmine.
--	--	--

Tekstiloomed

Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet; 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe; 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult; 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande; 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;	Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand.	Hinnangu andmine kaasõpilaste töödele või esinemistele. Kirjandi nõuetekohane kirjutamine ja korrektne vormistamine. Oma vigade leidmine ja parandamine. Lisateabe otsimine.

6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.	Lisateabe otsimine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Kiri, ümbriku vormistamine. Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. Jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalispõhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.	Alusteksti põhjal kirjutamine, teema edasiarendamine. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Pildi põhjal uudise vm teksti kirjutamine. Lühiettekanne koostamine ja selle esitamine. Kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine. Lühikirjelduse kirjutamine. Oma elamustest ja juhtumistest kirjutamine ja jutustamine. Diskussioonis osalemine. Arutluse kirjutamine.
Keeleteadlikkus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö

1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; 2) eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest; 3) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme; 4) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid. 5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 6) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis; 7) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.	Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Eestis kõneldavad keeled. Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides. Häälikuõpetus ja õigekiri. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-tähe kõrval. Tähe h õigekiri. Tähtede i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Õigekirja ja sõna tähenduse kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist). Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Võõrtähed ja -häälikud. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna	Kirjakeelsete ja argikeelsete sõnade eristamine. Murdekeeles teksti kirjakeelseks muutmine. Slängi kasutamine. Eestis kõneldavate keelte nimetamine. Sünonüümide, antonüümide ja enamlevinud homonüümide kasutamine. Täis-, kaas- ja sulghäälikute märkimine tekstis. Heliliste ja helitute häälikute leidmine, sõnadele -gi/-ki liite lisamine. Täis- ja kaashäälikuühendi märkimine tekstis. Kaashäälikuühendi õigekirjareegli ja selle erandite kasutamine. Õigekirjareeglite kasutamine. Etteütlu kirjutamine. ÕSi ja Sõnaveebi kasutamine. Võõrsõnade eristamine eesti keele omasõnadest. Võõrsõnade kirjutamine. Sõnavaraharjutused võõrsõnadega. Igapäevaste
---	--	---

keskel. Tähtede f ja š õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnaliigid: pöörsõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Käänamine. Käänded, nende küsimused ning tähendus. Õige käände valik olenevalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus. Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnad. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine.	võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi. Tekstide silbitamine ja poolitamine. Liitsõnade moodustamine. Liitsõnade ja liitega sõnade eristamine. Peamiste sõnaliikide määramine. Käanete kasutamine ainsuse ja mitmuses. Käändsõnade kokku-ja lahkukirjutamine, reeglite toel põhjendamine. Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine. Omadussõnade tuletamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine ja lugemine. Tegusõnade sobivas ajavormis kasutamine. Jaatava ja eitava kõne kasutamine.
--	--

	Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Lauseliikmed: alus ja öeldis. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Liht- ja liitlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine. Otsekõne ja saatelause. Üte ja selle kirjavahemärgid. Muud õigekirjateemad. Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri, isiku- ja kohanimed, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded. Üldkasutatavad lühendid.	Tegusõnade pööramine ainsuses ja mitmuses. Aluse ja öeldise märkimine lauses. Koondlause äratundmine ja kirjavahemärgistamine. Liht- ja liitlausete moodustamine, kirjavahemärgistamine. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne kirjavahemärgistamine. Ütte kasutamine. Suure ja väikese algustähe kasutamine. Lühendite kasutamine. Lühendite lugemine.
--	---	---

III KOOLIASTE

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.
- 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;

- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

7. KLASS

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;	Suuline ja kirjalik suhtlus. Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid.	Erinevates suhtlusolukordades osalemine.
2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;	Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine.	Rollimängudes osalemine: dialoogid, telefonivestlus.
3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;	Telefonivestlus.	
4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides;	Suhtlemine rühmas.	Rühmatöös osalemine: sõna saamine, kõnejärje hoidmine, arvamuse avaldamine ja põhjendamine.
5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;	Diskussioon.	Diskussioonis osalemine. Kompromissi leidmine ning kaaslaste õeldu/tehtu täiendamine ja parandamine.
6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;	Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Teksti mõistmine. Kokkuvõtte tegemine.	Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. E-kirja kirjutamine.

7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	Meilivahetus, keelevahendite valik.	
Teksti vastuvõtt		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;	Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus.	Tutvumine erinevate tekstiliikidega.
2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;	Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus.	Tarbetekstide kirjutamine (avaldus). Tarbetekstide lugemine (avaldus, juhend, seletuskiri).
3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;	Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus.	Teabetekstide lugemine.
4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;	Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem).	Piltide allkirjastamine.
5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;	Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine.	Skeemidelt, graafikutelt, tabelitest info leidmine. Konspekti koostamine.
6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;	Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine.	Veebist teabe otsimine.
7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib,	Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Peamised keelelised mõjutamisvõtted.	Tutvumine erinevate meediatekstidega. Uudiste lugemine, kuulamine.
		Kujundlike väljendite leidmine tekstidest.

tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega; 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.	Kriitiline lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine.	Fakti ja arvamuse eristamine.
Tekstiloomine		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa; 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu;	Arutlev, kirjeldav ja jutustav tekst. Kirjandi kirjutamise eeltöö. Kirjandi teema ja peamõte. Kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Meediatekstid (uudis). Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine.	Mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Oma vigade parandamine. Jutustava, kirjeldava ja arutleva lühikirjandi kirjutamine. Teabe leidmine erinevatest kanalitest. Sobiva teabeallika kriitiline valimine. Uudise kirjutamine. Korrekse e-kirja kirjutamine. Avalduse kirjutamine.

avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri); 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toimingu eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid.		
Keeleteadlikkus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult; 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;	Sõnaliigid: pöörd sõnad, käänd sõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Käänded, käänete vahelised seosed. Veaohtlike sõnade käänamine. Arvsõnade käänamine. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Arvsõnade õigekiri.	Sõnaliikide määramine. Sõnade käänamine ainsuses ja mitmuses. Omadussõnade võrdlusastmete moodustamine, i-ülivõrde kasutamine.

4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;	Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood.	Arvsõnade kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad
5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;	Tegusõna vormide kasutamine lauses.	Tegusõnade pööramine, erinevate ajavormide ja kõneviiside kasutamine. Jaatava ja eitava kõne kasutamine.
6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;	Kokku- ja lahkukirjutamine (käandsõnad, tegusõnad, muutumatud sõnad). Sõnade astmevaheldus. Häälik, silp.	Harjutuste täitmine kokku- ja lahkukirjutamise kohta. Astmevahelduse määramine. Häälikute märkimine, silbitamine.
7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;	Häälikuõigekiri. Võõrsõnade õigekiri.	Üksiku hääliku ja häälikuühendi õigekirjaharjutused.
8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;	Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid ja veaohtrikud paronüümid.	Etteütlus. Teksti muutmine sünonüüme kasutades; homonüümide ja paronüümide kasutamine.
9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.	Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud.	Sobiva suhtlusstiili valimine.
8. KLASS		
Suuline ja kirjalik suhtlus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö

1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.	Suuline ja kirjalik kõne. Argikeel, kirjakeel. Teksti mõistmine, küsimuste koostamine. Kokkuvõte ja konspekt. Diskussioon, väitlus.	Suulise ja kirjaliku kõne erijooni nimetamine. Argikeelsete sõnade ja väljendite eristamine kirjakeelsetest. Loetud ja kuulatud teksti põhjal küsimuste koostamine, nende esitamine klassikaaslastele, küsimustele vastamine. Kokkuvõtte ja konspekti koostamine loetud või kuulatud teksti või video põhjal. Oma arvamuses avaldamine ja põhjendamine.
Teksti vastuvõtt		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega	Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus,	Erinevate tekstiliikide (tarbe-, teabe- ja meediažanrid) lugemine, kuulamine, nende äratundmine ja võrdlemine.

nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast; 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule; 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega; 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.	seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Kõne. Konspekteerimine. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Kriitiline lugemine.	Tarbetekstidega tutvumine (avaldus, elulookirjeldus, seletuskiri). Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabeteksti põhjal konspekti koostamine. teksti kohta küsimuste koostamine. Skeemidelt, graafikutelt, tabelitest info leidmine. Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe ja probleemide leidmine ning kokkuvõtte tegemine. Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Uudiste kriitiline lugemine.
Tekstiloomed		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö

1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa; 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri); 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;	Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine. Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte. Kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. Teabe leidmine, reprodutseerimine ning seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine.	Arutleva, kirjeldava ja jutustava teksti nõuetekohane kirjutamine. Info otsimine, teabeallikale viitamine. Kõne/ ettekande koostamine ja esitamine.
---	---	---

7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;	Ettekande koostamine ning esitamine. Intervjuu.	Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.
8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.	Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus.	E-kirja kirjutamine. Elulookirjelduse ja avalduse kirjutamine.
Keeleteadlikkus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult;	Lause ja lauseliikmed (alus, öeldis, öeldistäide, sihitis, määrus). Lausete liigid. Lihtlause, sõnade järjekord lauses; koondlause, põimlause, rindlause, segaliitlause.	Lauseliikmete määramine. Lauseliikide määramine, lausete kirjavahemärgistamine.
2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;	Lisand.	Lisandiga lausete kirjavahemärgistamine.
3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;	Lauselühend.	Lauselühendiga lausete kirjavahemärgistamine.
4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;	Otsekõne, üte, kaudkõne.	Otsekõne, kaudkõne moodustamine, kirjavahemärgistamine.
5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;	Otsekõne. Algustäheõigekiri (nimi, nimetus, pealkiri).	Otsekõne kirjavahemärgistamine. Suure ja väikese algustähe kasutamine.

6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid; 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.	Häälikuõigekiri. Sõnaraamatud. Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuundus ja keele areng: võimalused ja ohud.	Üksiku hääliku ja häälikuühendi õigekirjaharjutused. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmisviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.
---	--	---

9. KLASS

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; 2) oskab oma seisukohti väljendada ning sõnastab vajaduse korral eriarvamuse; 3) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu	Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine.	Suulise ja kirjaliku kõne erijoonte nimetamine. Suulises ja kirjalikus kõnes vastavalt olukorrale sobivate keelendite kasutamine nii reaalses elus kui veebisuhtluses. Argikeelsete sõnade ja väljendite eristamine

põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; 4) oskab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku võtta; 5) oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; 6) oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavaid ja võimalusi.	Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Väitlus, väitluse reeglid.	kirjakeelsetest, nende kasutamine erinevates suhtlussituatsioonides. Tekstide keelevalikute märkamine. Loetud ja kuulatud teksti põhjal küsimuste koostamine, nende esitamine klassikaaslastele, küsimustele vastamine. Hinnangute andmine. Kokkuvõtte ja konspekti koostamine loetud või kuulatud teksti või video põhjal. Uudiste põhjal suulise kokkuvõtte tegemine. Oma arvamuses avaldamine ja põhjendamine. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. Väitluse reeglite järgmine. Kompromissi leidmine ning kaaslase öeldu/tehtu täiendamine ja parandamine.
Teksti vastuvõtt		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;	Veebist teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus,	Peamiste tekstiliikide kriitiline lugemine, kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine ja äratundmine. Tarbetekstidest vajaliku info leidmine.

3) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 4) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist; 5) suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 6) seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; 7) oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada; 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendamisel, seoste loomisel ning tekstile reageerides	seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine.	Teabeteksti põhjal konspekti koostamine. Vajaliku lisainfo otsimine veebist või sõnastikest. Küsimuste koostamine teksti kohta. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Meediatekstide kriitiline lugemine, kuulamine, võrdlemine. Uudiste järjepidev lugemine, nendest kokkuvõtete tegemine. Oma arvamuse avaldamine, põhjendamine.
Tekstilooime		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö

1) oskab eesmärgipäraselt kirjutada, eri liiki tekste (referaat, kirjand, kommentaar, arvamussavaldus, elulugu, avaldus, seletuskiri) korrektselt vormistada ning suuliselt esitada; 2) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; 3) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale.	Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. Suhtluseesmärkide kaudu sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid.	Arutleva, kirjeldava ja jutustava teksti nõuetekohane kirjutamine. Erinevate tekstiliikide lugemine ja nendest kokkuvõtete tegemine. Ettekande koostamine ning esitamine. Avalduse, CV ja motivatsioonikirja kirjutamine. Kirja ja e-kirja korrektne kirjutamine. Oma vigade analüüsimine, parandamine. Abimaterjalide (Õigekeelsussõnaraamat, Sõnaveeb) kasutamine. Teiste õpilaste tööde analüüsimine.
Keeleteadlikkus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub	Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine	Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige

nende erinevusi; Keeleteadlikkus Keeleuuendus. Keeleuuendus ja keele areng: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega. 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõnaja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; 4) tuleb eesti kirjakeelega toime tava suhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; 5) teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; 6) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära; 7) teab suulise ja kirjaliku kõne eri jooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest;	sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Häälikuõpetus ja õigekiri Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine. Sõnavaraõpetus Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited. Vormiõpetus ja õigekiri Kokku- ja lahkukirjutamise põhireeglid. Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid. Kohad ja ehitised. Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, riigid ja osariigid. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Ajaloosündmused. Üritused. Kaubad. Tsitaatsõnade märkimine kirjas.	muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks. Üksiku hääliku ja häälikuühendi õigekirjaharjutused. Sõnade moodustamine (liitsõnad, tuletised). Suure ja väikese algustähe kasutamine.
---	--	--

8) teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid.	Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Kirjavahemärgid.	Kokku- ja lahkukirjutamise harjutused. Sünonüümide, antonüümide, homonüümide, paronüümide kasutamine.
--	--	--

2.2. Kirjandus

2.2.1. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Järk-järgult kirjanduse väljendusvahendeid tundma õppides ja muid tekstist arusaamist toetavaid oskusi omandades jõuab õpilane teose kui terviku tähendusvälja mõistmiseni ja selle väärtustamiseni. Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti.

Tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskus on põhikooli kirjandusõpetuse põhieesmärk, mis on lahutamatu kirjanduse poeetika tundmisest, sealhulgas kujundlikkuse mõistmisest selle mitmetähenduslikkuses ja terviklikkuses. Ilukirjandusteose eritlemiseks peab õpilane valdama metakeelt kui tööriistakasti, mis avaks talle poeetilise teksti väljenduslikud võtted ja tähenduste paljususe.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet.

Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüürraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata.

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt.

Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärimuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tuleb tänapäevastada, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus- ja omakultuuri.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi).

Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi.

Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Eelkõige on tähtis, et säiliks lugemishuvi ja areneksid tõlgendusoskused, kuid selleks on tarvis ka faktiteadmisi ja mõistevaramut.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteostele, teistele tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt.

Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjandustekstide valikuga.

II KOOLIASTE		
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud		
Õpilane:		
1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga; 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet; 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi; 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.		
5. KLASS		
Suuline ja kirjalik suhtlus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiline töö
1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;	Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid.	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Soovitatud tervikteoste iseseisev

2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanis luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleu, märkab keele- ja	Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Kultuuri- ja kirjandusteadmised Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Vanasõnad. Mõistatused.	lugemine tunnis ja tunniväliselt. Ülevaate tegemine loetud raamatutest (testina, jutustusena, loomingulise tööna, fotoromaanina, kirjandina, dramatiseeringuna vms). Erinevate tekstide häälega ja hääleta lugemine ja analüüsimine, teksti põhjal kokkuvõtte tegemine, jutustamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Muuseumi külastamine. Vanasõnade tähenduse seletamine.
---	--	--

vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või	Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Põhimõisted: ajalooline jutustus, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, muinasjutt, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, vanasõna, võrdlus. Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena.	Mõistatuste lahendamine ja loomine. Lühilavastuse loomine ja esitamine. Teatrietenduse külastamine. Kava ja küsimuste koostamine tekstide kohta.
--	---	--

rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ming sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.	Kokkuvõtte/ ümberjutustuse tegemine. Aruteludes osalemine. Tegelaste iseloomustamine. Luuletuste analüüsimine.
---	--	--

	Seiklusjutu tunnused. Teksti loomine Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muinasjutt, seiklusjutt vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Teksti esitamine ja kuulamine Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	Omaloominguliste tööde (luuletus, jutustus) tegemine erinevates žanrites. Loovkirjutamine. Luuletuse esitamine peast. Tekstide esitamine rollidena. Jutustamine ja kuulamine.
6. KLASS		
Suuline ja kirjalik suhtlus		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiliste tööde loetelu

1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning	Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt neli laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Ülevaate tegemine loetud raamatutest (testina, jutustusena, loomingulise tööna, fotoromaanina, kirjandina, dramatiseeringuna vms). Erinevate tekstide häälega ja hääleta lugemine, erinevate lugemistehnikate kasutamine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
--	---	---

olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;	raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. Kultuuri- ja kirjandusteadmised Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.	Muuseumi külastamine. Vanasõnade ja kõnekäändude tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu ja muistendi lugemine. Lühilavastuse loomine ja esitamine. Teatrietenduse külastamine. Filmi vaatamine, arutlemine. Lühifilmi loomine rühmatööna.
---	--	---

16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Põhimõisted: ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus. Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine mingi sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise	Kava ja küsimuste koostamine tekstide kohta, küsimustele vastamine. Kokkuvõtte/ ümberjutustuse tegemine. Aruteludes osalemine. Tegelaste iseloomustamine.
---	--	---

	põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärjeseosed. Jutustaja kui loo edastaja. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused. Testiloome Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised	Luuletuste analüüsimine. Seiklusjutu, ajaloolise jutuste, valmi lugemine. Omaloominguliste tööde (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm) tegemine. Luuletuse kirjutamine. Loovkirjutamine.
--	--	---

	tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Teksti esitamine ja kuulamine Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	Oma arvamuse avaldamine, põhjendamine. Luuletuse esitamine peast. Tekstide esitamine rollidena. Jutustamine ja kuulamine.
Kohustuslik kirjandus Õpilane loeb igas klassis 4 tervikteost Teoste nimekiri: 5. klass J. Kross “Mardileib” A. Kivirähk “Sirli, Siim ja saladused” P.L. Travers „Mary Poppins“ A. Lindgren “Röövlitütar Ronja” või “Vennad Lõvisüdamed”		

6. klass

E. Raud „Kalevipoeg”

F. R. Kreutzwaldi „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ või muu eesti muinasjutu- või muistendikogumik

E. Bornhöhe „Tasuja“

S. Rannamaa “Kadri” või mõni muu noorteraamat

Õppekäigud:

Õpilane käib igal õppeaastal õppekäigul muuseumis ning teatris, kontserdil vm kultuuriüritusel.

III KOOLIASTE

Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) õpib mitmekülgselt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poetikat, analüüsib teose süžeeid, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

7. KLASS

Kirjandustekstide valik ja lugemine

Õpitulemused	Õppesisu	Praktiliste tööde loetelu
1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende	Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu

katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost; 2) loeb latusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostkust ning juhib oma lugemisprotsessi; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;	tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.	(proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Ülevaate tegemine loetud raamatutest (testina, jutustusena, loomingulise tööna, fotoromaanina, kirjandina, dramatiseeringuna vms). Erinevate tekstide häälega ja hääleta lugemine, erinevate lugemistehnikate kasutamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisostkuse hindamine. Eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Raamatukogu külastamine.
	Kultuuri- ja kirjandusteadmised Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus.	Muuseumi külastamine.

7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; 11) teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute	Looduspärimus. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Rahvaluule lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Tänapäeva folkloor, selle kogumine ja kogemine. Kirjandusteose dramatiseering. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeedia luule. Kirjandus ja fotograafia. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürilise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule.	Vanasõnade ja kõnekäändude tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Teatrietenduse külastamine ja analüüsimine. Filmi vaatamine, arutlemine. Filmi ja raamatu võrdlemine. Reisikirja ja eluloo lugemine. Enda kohta eluloo koostamine. Luuletuste lugemine, analüüsimine.
---	---	---

sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujudid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse	Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Põhimõisted: biograafia, draama, dramaatika, eepika, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, mõistatus, reisikiri, romaan, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna. Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine.	Draamateksti lugemine rollidena. Kava ja küsimuste koostamine tekstide kohta, küsimustele vastamine. Kokkuvõtte/ ümberjutustuse tegemine. Aruteludes osalemine, teoste analüüsimine.
--	--	--

põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses.	Tegelaste iseloomustamine.
--	---	-----------------------------------

	Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Tekstiloomed Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal. Suuline väljendusoskus Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse	Luuletuste analüüsimine. Omaloomingulised tööd individuaalse ja rühmatööna. Arutleva teksti kirjutamine. Oma arvamuse avaldamine, põhjendamine. Luuletuse esitamine peast. Tekstide esitamine rollidena. Jutustamine ja kuulamine, teistele tagasiside andmine.
--	---	---

	ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	
8. KLASS		
Kirjandustekstide valik ja lugemine		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiliste tööde loetelu
1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;	Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
2) loeb latusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;		Ülevaate tegemine loetud raamatutest (testina, jutustusena, loomingulise tööna, fotoromaanina, kirjandina, dramatiseeringuna vms).
3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;	Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.	Erinevate tekstide häälega ja hääleta lugemine, erinevate lugemistehnikate kasutamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.
4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka		Eri tüüpi lugemisülesannete täitmine.

maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; 11) teeb kokkuvõtte teose süžeeist, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb	Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Kultuuri- ja kirjandusteadmised Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegidid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäändude ja	Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Raamatukogu külastamine. Muuseumi külastamine. Linnalegendide lugemine. Regilaulude lugemine ja kuulamine. Vanasõnade ja kõnekäändude tähenduse seletamine.
---	---	---

tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;	vanasõnade tähenduse seletamine. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandus ja visuaalsed kunstid. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused.	Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjuttude lugemine, muinasjuttude tunnuste äramärkimine jutus. Rühmatöö tegemine anekdootidest. Teatrietenduse külastamine ja analüüsimine. Filmi vaatamine, arutlemine. Loo, tegelaste ja miljöo kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Erinevate tekstide lugemine, arutelu. Kriminaaljutu lugemine.
--	--	---

18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Lüürilise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Põhimõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna. Teksti analüüs ja tõlgendamine Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlause ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.	Luuletuste lugemine, analüüsimine. Draamateksti lugemine rollidena. Kava ja küsimuste koostamine tekstide kohta, küsimustele vastamine. Kokkuvõtte/ ümberjutustuse tegemine.
---	---	--

	Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjuse, tagajärg, lahendus). Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus,	Aruteludes osalemine, teoste analüüsimine. Tegelaste iseloomustamine. Teksti ülesehituse analüüsimine.
--	--	---

	teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Tekstiloomed Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.	Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Erinevate luuletuste lugemine/ kuulamine, analüüsimine. Omaloomingulised tööd individuaalse ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti kirjutamine. Oma arvamuse avaldamine, põhjendamine.
--	---	--

	Suuline väljendusoskus Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	Luuletuse esitamine peast. Tekstide esitamine rollidena. Jutustamine ja kuulamine, teistele tagasiside andmine.
9. KLASS		
Kirjandustekstide valik ja lugemine		
Õpitulemused	Õppesisu	Praktiliste tööde loetelu
1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost; 2) loeb latusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab	Kirjandustekstide valik ja lugemine Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Ülevaate tegemine loetud raamatutest (testina, jutustusena, loomingulise tööna,

teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste,	Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Kultuuri- ja kirjandusteadmised Pärimuskultuur. Tavad ja kombad pärimuskultuuris,	fotoromaanina, kirjandina, dramatiseeringuna vms). Erinevate tekstide lugemine, erinevate lugemistehnikate kasutamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Raamatukogu külastamine. Muuseumi külastamine.
---	---	---

kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; 11) teeb kokkuvõtte teose süžee, põhjendab loo tegelusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid,	muutuv pärimus. Looduspärimus. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Tänapäeva folkloor. Rahvaluule veebilehed. Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poetika eritlemine. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenaarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline	Regilaulude lugemine ja kuulamine. Tänapäeva folkloori kogumine ja lugemine. Teatrietenduse külastamine ja analüüsimine. Filmi vaatamine, arutlemine. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis.
---	--	--

jutustavaid ja arutlevaid tekste; 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	romaan, ühismeedia luule. Kirjandus ja fotograafia. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused. Lüroepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürlise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Põhimõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna. Teksti analüüs ja tõlgendamine	Erinevate tekstide lugemine, arutelu. Luuletuste lugemine, kuulamine, analüüsimine.
--	---	---

	Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetes ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja	Kava ja küsimuste koostamine tekstide kohta, küsimustele vastamine. Kokkuvõtte/ ümberjutustuse tegemine. Aruteludes osalemine, teoste analüüsimine. Tegelaste iseloomustamine. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Teksti ülesehituse analüüsimine.
--	--	---

	väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Tekstiloome	Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Erinevate luuletuste lugemine/ kuulamine, analüüsimine.
--	---	---

	Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomes paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Arvustus. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal. Suuline väljendusoskus Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.	Omaloomingulised tööd individuaalse ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti kirjutamine. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse avaldamine, põhjendamine. Luuletuse esitamine peast. Tekstide esitamine rollidena. Jutustamine ja kuulamine, teistele tagasiside andmine.
Kohustuslik kirjandus Õpilane loeb igas klassis 4 raamatut 7. klass A. Vallik „Kuidas elad, Ann?“ Üks reisikirjeldus omal valikul (nt sarjast "Minu...") O. Lutsu „Kevade“ K. Reimus “Haldjatants” või muu raamat omal valikul		

8. klass

Antoine de Saint-Exupéry "Väike prints"

E. Vilde „Pisuhänd“

kriminaalromaan (nt Agatha Christie)

J.K. Rowling "Harry Potter..." või muu raamat omal valikul

9. klass

A. Kivirähk „Rehepapp“

A. Kitzberg „Libahunt“

A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“

K. Reimus „Eilset pole olemas“ või või muu noorteraamat

Õppekäigud:

Õpilane käib igal õppeaastal õppekäigul muuseumis ning teatris, kontserdil vm kultuuriüritusel.

2.3. EESTI KEEL, LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA

2.3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist. Eesti keele õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida; osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 2) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet;
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus; tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 8) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 9) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

2.3.2. Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa